

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen soruların **Milli Savunma Bakanı Yaşar GÜLER** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

Türkiye 1 Mart 2004'den tarihinde taraf olduğu Ottawa Sözleşmesi gereğince sınır ve iç bölgelerinde insani maksatlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliğini en geç 1 Mart 2008 tarihine kadar yapması gerekiyordu. Ottawa Sözleşmesi; Anti-personel mayınların kullanımını, üretimini, stoklanmasını ve transferini yasaklayan 1997 Mayın Yasağı Sözleşmesi (Ottawa Sözleşmesi), mayın mağdurlarına yardım etmek, toprağa döşeli mayınları temizlemek ve stoklardaki mayınları imha etmek üzere devletlere yükümlülükler getiren uluslararası bir sözleşmedir. Bu bağlamda, 01 Mart 2004 tarihinde taraf olduğu Ottawa Sözleşmesi kapsamında, sınırları içerisindeki mayınla kirletilmiş alanları 01 Mart 2014 tarihine kadar temizlemeyi taahhüt etmiştir. 5903 sayılı "Türkiye ile Suriye Devleti Arasındaki Kara Sınırı Boyunca Yapılacak Mayın Temizleme Faaliyetleri ile İhale İşlemleri Hakkında Kanun" kapsamında özel firmalar vasıtasıyla mayın temizliği projesi oluşturulmuştur. Ancak, Türkiye'nin yakın coğrafyasında meydana gelen siyasi istikrarsızlığı gerekçe göstererek mevcut proje 17 Haziran 2013 tarihinde iptal edilmiştir. Bu nedenle Ottawa Sözleşmesi'nin 5'inci madde yükümlüğünün yerine getirilmesi maksadıyla 01 Mart 2022 tarihine kadar süre verilmiştir. Daha sonra yeniden ek süre talebinde bulunan Türkiye'ye 5-19 Kasım 2021 tarihinde yapılan 19'ncü Ottawa Sözleşmesi Taraf Devletler Toplantısında mayınlı alanların temizlenmesi konusunda 2025 yılı sonuna kadar ek süre verilmiştir.

Milli Savunma Bakanlığı verilerine göre; 2021 tarihi itibarıyla Türkiye'nin sınır hattında ve iç bölgelerinde yaklaşık 145 milyon metrekare alanda yaklaşık 3800 adet alanda, yaklaşık 850 bin mayın bulunmaktadır. Ancak buna karşın, Mayınsız Bir Türkiye Girişimi

verilerine göre ise Türkiye'nin sınır hattında ve Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Gaziantep, Hakkari, Hatay, Iğdır, Kars, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Dersim ve Van illerini kapsayan iç bölgelerinde 1993-1997 tarihleri arasında, 3.520 (askeri tesis etrafı 637) arazide 214 .737 .307 (askeri tesis etrafı 2.615.648) M2 arazide 1.003 .943 (askeri tesis etrafı 97.446) mayın döşenmiştir. Yapılan mayın temizle çalışmalarıyla mayınlı 1.150.279 M2'li 6 arazide toplam 25.047 mayın temizlenmiştir.

Öte yandan Mayınların bulunduğu alanların büyük bölümü, tarım ve hayvancılıkla geçinen köylerin mera ve ekim alanları içinde yer almaktadır. Bu durum, sadece insan yaşamını değil; aynı zamanda bölge ekonomisini ve gıda güvenliğini de doğrudan etkilemektedir. Hayvancılık faaliyetleri sırasında birçok hayvanın mayın patlamaları sonucu ölmesi, üretim kapasitesini düşürmüştür; çiftçilerin ve köylülerin bu alanlardan uzaklaşmasına neden olmuştur. Yayla ve mera yasaklarıyla birleşen bu durum, özellikle sınır ve iç bölge köylerinde geçim kaynaklarının yok olmasına, kırsal göçün hızlanmasına ve ekonomik yoksullaşmanın derinleşmesine yol açmıştır.

Türkiye sürekli çeşitli gerekçelerle mayın temizleme sürecini uzatmakla birlikte Mayın Faaliyet Merkezi Daire Başkanlığınca yapılması gereken; riskli alanlarda Kürtçe, Türkçe ve ihtiyaç duyulan diğer dillerde yeterince afiş ve işaretlemeler yapılmadığı için birçok kişi yaşamını yitirmiş veya ağır yaralanmalar nedeniyle engelli olmuştur. Mayınsız Bir Türkiye Girişimi verilerine göre, Türkiye'nin Sözleşme'yi imzaladığı 2004 yılı ile 2017 yılları arasında 1.138 kişi anti-personel karamayını ya da savaş artığı patlayıcılar nedeniyle yaşamını yitirmiş, engelli kalmıştır. Bu sayı her 4 günde bir, bir mayın ya da savaş artığı patlayıcı vakasını göstermektedir. Türkiye'de sınır illeri hariç en fazla mayının bulunduğu il Dersim'dir. Bu anlamda Mayın patlama vakaların en sık yaşandığı illerden birisi olan Dersim'de:

- 23 Nisan 1993 tarihinde mayın patlaması sonucunda Aydın AKDAĞ yaşamını yitirdi.
- Haziran 2007 tarihinde Pülümür ilçesi Balpayam köyünde mayın patlaması sonucunda mantar toplayan bir yurttaş yaşamını yitirdi.
- 27.05.2007 tarihinde Mazgirt ilçesi Geçitveren köyünde mayın patlaması sonucunda Ali ŞİMŞEK yaşamını yitirmiş, Yaşar DOĞAN ise yalanarak vücudunda kalıcı hasarlar oluşmuştur.
- 12 Haziran 2016 tarihinde Dersim merkez Qurusipe mevkiinde mayın patlaması sonucunda bir yurttaş ağır yaralanmıştır.

- 10.10.2016 tarihinde Hozat'ın Boydaş köyünde mayın patlaması sonucunda iki yurttaş yaşamını yitirmiştir.
- 06.05.2017 tarihinde Pertek ilçesi Sağman köyünde mayın patlaması sonucunda 8 ve 12 yaşlarında 2 çocuk yaralanmıştır.
- 21 Ağustos 2018 tarihinde Nazimiye ilçesinde mayın patlaması sonucunda bir kadın ağır yaralanmıştır.
- 15 Temmuz 2019 tarihinde Ovacık ilçesi Bilgeç köyünde mayın patlaması sonucunda 8 yaşındaki Ayaz GÜLOĞLU ve 4 yaşındaki Nûpelda GÜLOĞLU yaşamını yitirdiler.

Söz konuların vakaların yeniden yaşanmaması için Türkiye'nin taraf olduğu Ottawa Sözleşmesinin yükümlülüklerini ertelemeksizin yerine getirmesi, sınır bölgeleri, sınırın iç kısımları, kırsal bölgelerde bulunan söz konusu mayınları ivedilikle temizlenmesi gerekiyor.

Bu bağlamda;

- 1- 1993-2025 tarihleri arasında Dersim'de mayın patlaması sonucunda kaç kişi yaşamını yitirmiş, kaç kişi yaralanmıştır?
- 2- 1993-2025 tarihleri arasında Dersim'de hangi alanlarda kaç mayın döşenmiş bunlardan kaç temizlenmiştir?
- 3- Dersim'de birçok yurttaşın yaşamını yitirmesine birçok yurttaşın da yaralanmasına neden olan mayınların temizlenmesine dair net bir programınız var mı?
- 4- Bugüne kadar Dersim'deki mayınların temizlenmemesinin gerekçesi nedir?